

УДК 747:645

ІНКЛЮЗИВНИЙ ІНТЕР'ЄР: ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОСТУПНОСТІ ТА БЕЗПЕКИ ДЛЯ ЛЮДЕЙ З ІНВАЛІДНІСТЮ

СЕРГІЄНКО Олена, КУЛЬЧИНСЬКА Вероніка

Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова
Миколаїв, Україна

vvs64728@gmail.com, nikafx00@gmail.com

У роботі порушується проблема недостатньої адаптивності та інклюзивності приміщень громадських закладів. Виявлено основні методи проектування зручних просторів, а також впровадження новітніх технологій задля підвищення зручності просторів для людей з фізичними обмеженнями.

Ключові слова: *інклюзивність, інклюзивне проектування, сучасний дизайн, прозорі будматеріали, безпечний інтер'єр.*

ВСТУП

З початком повномасштабного вторгнення кількість людей з обмеженими можливостями на території України значно зросла. На даному етапі, інклюзивне проектування жилих приміщень стало не просто сучасною тенденцією, а справжнім обов'язком та невідмінною складовою професії дизайнера інтер'єрів.

У різних містах та селищах України питання впровадження інклюзивного обладнання у громадських містах залишається відкритим. Сьогодні сотні жилих будинків, освітніх закладів, а також звичайних магазинів є фізично недоступними для громадян, які мають обмеження. Іноді виникають ситуації, коли люди не можуть дістатися аптек або медичних закладів через цілковитий брак пандусів або їх невірне розташування. Одним із наслідків війни для соціуму є значне підвищення кількості громадян, у тому числі й неповнолітніх, з певними видами травм, втратою кінцівок тощо, і саме тому підвищення рівня інклюзивності в усіх областях є критично важливим.

Сучасний дизайн інтер'єрів — це не лише створення естетики, а й розробка простору, де кожна людина, незалежно від своїх фізичних можливостей, почуватиметься зручно, безпечно та незалежно. Суспільство дедалі більше цінує повагу до різноманітності людських потреб та індивідуальностей, тому введення принципів інклюзивного дизайну є важливим кроком до побудови адаптивного середовища. Інтер'єр сьогодення є безбар'єрним простором, у якому функціональність і краса гармонійно поєднуються та враховують багатогранність життєвого різноманіття.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Метою цієї роботи є аналіз наявних інтелектуальних технологій у сучасних інклюзивних інтер'єрах, а також виявлення основних методів їх використання при оздобленні.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

Інклюзивне середовище повинно забезпечувати рівні можливості для всіх людей, тому фундаментальним принципом його створення є безбар'єрність, що передбачає собою усунення фізичних, сенсорних та інформаційних перешкод, які будь-яким чином можуть ускладнювати пересування та взаємодію з простором. При проектуванні доступних приміщень критично важливим є забезпечення логічного, інтуїтивно зрозумілого та ефективного просторового планування.

Наразі в Україні спостерігається позитивна динаміка створення архітектурних бюро та дизайн-агентств, що займаються у тому числі й інклюзивними розробками приміщень. Так, у «Проекті реконструкції житлового будинку...» львівської студії архітектури та дизайну Наталії Войчук було впроваджено такі елементи безпечного планування, як плавні пандуси із правильним нахилом (не більше ніж 5%), а також повна відсутність міжкімнатних порогів [1]. Рампи є необхідною альтернативою сходам для тих, хто пересувається на візках або має порушення координації, а рівна поверхня підлоги робить пересування у приміщенні зручнішим, до того ж виглядає більш вишукано та сучасно.

Крім цього, важливу роль відіграє внутрішнє ергономічне планування приміщень, яке забезпечує достатній простір для маневрування на візках чи з іншими допоміжними засобами. Зокрема, меблі та технічне обладнання повинні розташовуватися на зручній висоті, щоб ними могли користуватися всі категорії осіб. Наприклад, стандартна висота кухонної стільниці становить 85-90 см, тоді як в інклюзивному дизайні вона знижується на 10 см донизу, що враховує потреби людей на візках [2]. Сучасні технології у сьогоденні також є невід'ємними елементами для бар'єрних просторів. Одним із ключових та найрозповсюдженіших у країні рішень є сенсорні датчики, які реагують на звуки коліс, спеціальних сигналів, а також на рух. Це усуває необхідність натискати кнопки чи застосовувати фізичну силу, що є критично важливим для людей на візках, осіб із порушеннями моторики або тих, хто має зайняті руки.

Інклюзивність, як явище, містить у собі адаптацію простору для людей з обмеженими можливостями та філософію проектування, що враховує потреби достатньо широкої аудиторії людей, враховуючи людей похилого віку, батьків з візками, людей з тимчасовими травмами, а також осіб з сенсорними порушеннями. Ключовими принципами будь-якого інклюзивного інтер'єру є доступність, зручність, а також безпека. Такий дизайн простору повинен бути легким для навігації та користування завдяки спеціальному розташуванню елементів інтер'єру, ергономіці меблів, інтуїтивному розташуванню навігаційних знаків, а також належному освітленні.

Важливим принципом створення інклюзивного середовища є використання безпечних матеріалів, що знижують ризики травмування та забезпечують комфортне перебування в просторі для всіх категорій людей. Це

особливо важливо для осіб, які пересуваються на візках, використовують тростини чи мають порушення зору, адже вони можуть випадково стикнутися з меблями, стінами або прозорими поверхнями. Одним із сучасних матеріалів, що сприяють створенню універсального та інклюзивного середовища, є скло. Завдяки своїм унікальним властивостям — прозорості, міцності, гнучкості у використанні, воно стає незамінним елементом як у громадських просторах, так і в житлових приміщеннях.

Наразі все ще існує стереотип про те, що скло, як матеріал, є виключно небезпечним у оздобленні, тим паче для людей з фізичними обмеженнями, з причини дезорієнтації. Але сьогодні це не є достовірним твердженням, завдяки новітнім технологіям обробки та виготовлення скла. Задля цього, дизайнери, проєктуючи інтер'єрні простори, обирають ударостійкі матеріали при проєктуванні житлових, робочих і громадських приміщень.

Основними характеристиками безпечного скла є його міцність, здатність витримувати значні навантаження та безпечний механізм руйнування у разі пошкодження або удару. Серед таких найпоширенішим є скло триплекс, а також загартоване скло. Вони застосовуються в прозорих перетинках для зонування простору, у дверях та вікнах з підвищеною міцністю, поручнях та огорожах, а також у спеціалізованих дзеркалах і підлогових покриттях зі скляними вставками. Скло триплекс складається з декількох шарів, поєднаних спеціальною армуючою плівкою, і навіть при сильному ударі воно лише розтріскується та залишається цільною площиною, що є безпечним для усіх людей. Загартоване ж скло, яке також є міцним, має перевагу, адже воно б'ється на малі, негострі шматки.

Відомий харківський архітектор Олег Дроздов, що заснував бюро «Drozdv & Partners», розробив концепцію соціального гуртожитку для людей з інвалідністю, у якій використано зміцнені панорамні вікна у коридорах, прозорі міжкімнатні двері та скляні перегородки, що виконано зі скла триплекс [3]. Воно було обране з міркувань надійності, адже таке скло краще розсіює світло по всій поверхні завдяки більшій кількості заломлюючих граней, ніж в загартованому склі. Додатково, панорамні вікна завжди створюють більший кут огляду відвідувачам, надаючи змогу повноцінно роздивитися вулицю навіть сидячи у візку. З візуальної сторони, таке рішення допомагає запобігти утворенню затемнених зон та різких тіней, які, в свою чергу, можуть спричиняти травматизацію мешканців.

Навіть зміцнене скло має недоліки, адже його може бути важко помітити людям із вадами зору. Тому важливо використовувати спеціальні маркувальні елементи, які підвищують його видимість і допомагають орієнтуватися в просторі. Такі елементи не лише запобігають випадковим зіткненням та ударам, а й сприяють загальній безпеці та зручності користувачів. Щоб мінімізувати ризик травм, скляні поверхні маркують відповідно до спеціальних стандартів. Зазвичай використовують маркери та наліпки яскравого жовтого, темно-синього або білого кольору, які розміщують на рівні очей (приблизно 120–150 см від підлоги) та нижче, щоб їх могли легко побачити люди різного зросту. Маркувальні елементи обов'язково повинні контрастувати з фоном:

наприклад, яскрава жовта смуга добре помітна на темній поверхні, а синя — на світлій, що узгоджується із законами кольорознавства.

Одним із ключових аспектів дизайну інтер'єру є баланс між функціональністю та естетикою. При проектуванні інклюзивних інтер'єрів дуже важливо поєднувати спеціальні інтелектуальні рішення і стиль оформлення простору, а також обережно та вдумливо розставляти акценти, використовуючи переваги розумних пристроїв у декорі. Естетиці відводиться головна роль, а інтелектуальні системи, як от сенсорні датчики, переходять на другий план як підтримка основного задуму. Концепція вбудованих технологій виходить за рамки простого розміщення сенсорних датчиків. Сучасне проектування все частіше включає у себе спеціалізовану інфраструктуру розумних пристроїв ще на етапі будівництва. Це означає попередній монтаж мереж, приховування приміщень для обладнання, а також розміщення модульних настінних систем. Такий далекоглядний дизайн гарантує, що інтер'єрні простори залишаються інклюзивними та технологічними, зберігаючи при цьому свою естетичну цілісність.

ВИСНОВКИ

Створення інклюзивного середовища позитивно впливає не лише на людей з особливими потребами, а й на суспільство загалом. Дуже важливо надалі розробляти все більше доступних просторів, експериментувати з новими технологіями, впроваджувати ідею бездоганного та універсального дизайну. Завдяки безбар'єрному проектуванню житлові та громадські приміщення стають зручнішими, безпечнішими та більш функціональними для всіх громадян, включаючи дітей. Крім того, інклюзивність значно підвищує соціальну рівність у сучасному суспільстві, дозволяючи кожній людині брати активну участь у житті громади, не мати жодних фізичних або моральних перешкод та відчувати себе повноцінною.

ЛІТЕРАТУРА

1. Архітектурна студія Наталії Войчук у Львові. URL: <https://voichuk.com.ua/> (дата звернення 15.02.25)
2. Офіційний сайт Первомайської міської ради | Головна | Первомайськ.МК.УА. URL: <http://bit.ly/4iaQPbP> (дата звернення 12.02.25)
3. Drozdov & Partners показали інклюзивні інтер'єри житла для людей з інвалідністю у Львові (фото). *Хмарочос*. URL: <https://hmarochos.kiev.ua/2024/04/12/drozdov-partners-pokazaly-inklyuzyvni-interyery-zhytla-dlya-lyudej-z-invalidnistyu-u-lvovi-foto/> (дата звернення 15.02.25)

SERHIHENKO O., KULCHYNSKA V.

INCLUSIVE INTERIOR: THE ROLE OF TRANSPARENT MATERIALS IN ENSURING ACCESSIBILITY AND SAFETY FOR PEOPLE WITH DISABILITIES

The paper raises the problem of insufficient adaptability and inclusiveness of public facilities. The main methods of designing comfortable spaces, as well as the introduction of the latest technologies to improve the convenience of spaces for people with physical disabilities, are identified.

Key words: *inclusiveness, inclusive design, modern design, transparent building materials, safe interior.*